

**Virginia
Woolf**

Kendine Ait Bir Oda

Çeviren:
Güneş
Becerik
Demirel

Virginia Woolf, 1882’de Londra’da dünyaya geldi, Victoria döneminin tanınmış yazarlarından Sir Leslie Stephen’ın kızıydı.

1905’lerde yazmaya başlayan Virginia Woolf’un ilk kitabı *The Voyage Out* (Dışa Yolculuk) 1915’te yayımlandı. Bunu *Gece ve Gündüz* izledi. 1925 tarihli *Mrs. Dalloway* yazarın adıyla birlikte anılacak “bilinç akışı” tekniğiyle yazılmıştı. 1929’da yayımlanan *Kendine Ait Bir Oda* feminist hareketin klasiklerinden biri olarak kabul edilmektedir.

Woolf savaş ve yeteneğini kaybetme korkusu sonucu bunalıma girip 28 Mart 1941’de evlerinin yakınlarında bulunan Ouse Nehri’nde intihar ederek hayatına son verdi.

Kendine Ait Bir Oda*

DOĞAN KİTAP
ÖRNEKTİR

* Bu deneme Ekim 1928'de, Girton'daki Newnharn ve Odtaa Sanat Cemiyetleri'nde yapılan iki konuşmanın metinlerine dayanmaktadır. Konuşma metinleri satır satır okunamayacak kadar uzun olduğundan, o zamandan bu yana değiştirilmiş ve geliştirilmiştir.

Kendine Ait Bir Oda

Virginia Woolf

Orijinal adı

A Room of One's Own

İngilizce aslından çeviren

Güneş Becerik Demirel

Yayına hazırlayan

Esen Gür

Türkçe yayın hakları

© Doğan Yayınları Yayıncılık
ve Yapımcılık Ticaret A.Ş.

1. baskı / Ağustos 2025

ISBN 978-625-5941-96-1

Sertifika no: 44919

Sayfa uygulama:

Yeşim Ercan Aydın

Kapak tasarımı:

Geray Gençer

Baskı

Yıkılmazlar Basın Yayın Prom.
ve Kağıt San. Tic. Ltd. Şti.

15 Temmuz Mah.

Gülbahar Cad. No: 62/B

Güneşli - Bağcılar - İSTANBUL

Tel: (212) 515 49 47

Sertifika no: 45464

Doğan Yayınları Yayıncılık ve

Yapımcılık Ticaret A.Ş.

19 Mayıs Cad. Golden Plaza

No. 1, Kat 10, 34360

Şişli - İSTANBUL

Tel. (212) 373 77 00 /

Faks (212) 355 83 16

www.dogankitap.com.tr /

editor@dogankitap.com.tr /

satis@dogankitap.com.tr

Kendine Ait Bir Oda

Virginia Woolf

DOĞAN KİTAP
ÖRNEKTİR

—
Çeviren:
Güneş Becerik
Demirel
—

Bir

Ama biz kadınlardan ve kurgudan söz etmenizi istemiştik; bu konuyla insanın kendine ait bir odası olmasının ne ilgisi var diyebilirsiniz. Açıklamaya çalışacağım. Kadınlardan ve kurgudan söz etmemi istediğinizde bir nehrin kıyısına oturdum ve bu sözlerin ne anlama geldiğini düşünmeye başladım. Sırf Fanny Burney hakkında birkaç yorum; Jane Austen hakkında da birkaç söz; Brontë Kardeşler'e yönelik bir övgü ve Haworth Papaz Evi'nin karlar altındaki betimlemesi; mümkünse Bayan Mitford hakkında birkaç espri; George Eliot'a dair ölçülü bir gönderme ve Bayan Gaskell'a atıfta bulunmak yeter de artardı. Fakat bu sözleri yeniden ele alınca, gözüme o kadar da basit görünmediler. Kadınlar ve kurgu başlığı ve sizin bu başlığa yüklemiş olabileceğiniz anlam, kadınları ve nasıl varlıklar olduklarını; kadınları ve onların yazdığı kurguları; kadınları ve onlar hakkında yazılan kurguları veya bu üçünün her nasılsa ayrılmaz bir biçimde iç içe geçtiğini ve onları bu doğrultuda ele almamı istediğinizi ifade edebilirdi. Fakat konuyu en cazip yol gibi görünen bu sonuncu açıdan irdelemeye başladığımda, çok geçmeden bunun vahim bir sakıncası olduğunu gördüm. Hiçbir zaman bir sonuca varamayabilirdim. Anladım ki bir saatlik söylevin ardından bir konuşmacının esas görevini asla yerine getiremeyecektim;

size defterlerinizin sayfalarıyla sarıp sarmalayacağınız ve sonsuza dek şömine rafınızda saklayacağınız bir saf gerçeklik sunamayacaktım. Tek yapabileceğim, küçük bir mesele hakkında bir fikir belirtmektir: Bir kadın kurgu yazacaksa parası ve kendine ait bir odası olmalıdır; bu da göreceğiniz gibi, kadınların ve kurgunun gerçek doğasıyla ilgili esas meseleyi çözümsüz bırakıyor. Bu iki konuyla ilgili bir sonuca varma yükümlülüğünden kaçındım çünkü bana sorsanız, kadınlar ve kurgu meselesi hâlâ çözülebilmemiş değil. Ancak bu çözümsüzlüğü biraz olsun telafi etmek amacıyla, size oda ve para hakkındaki bu kaniya nasıl vardığımı göstermek için elimden geleni yapacağım. Böyle düşünmemen neden olan fikirler silsilesini huzurlarınızda olabildiğince eksiksiz ve özgürce anlatacağım. Belki bu beyanın ardında yatan fikirleri ve önyargıları açıkça ortaya koyarsam, bunların bir kısmının kadınlarla bir kısmının da kurguyla ilgisi olduğunu görürsünüz. Yine de bir konu çok tartışmalıysa –ve cinsiyetle ilgili her türlü mesele böyledir– gerçeği söylemek mümkün olmaz. Sadece savunduğunuz fikir her neyse, bu kaniya nasıl vardığınızı anlatabilirsiniz. Dinleyicileriniz sizin eksikliklerinizi, önyargılarınızı ve kişisel özelliklerinizi gözlemlerken, onlara ancak kendi sonuçlarını çıkarma fırsatı tanıyabilirsiniz. Bu noktada kurgunun olgulardan çok gerçekleri içermesi olasıdır. Bu yüzden bir romancının sahip olduğu bütün özgürlükleri ve hakları kullanarak, buraya gelmeden önce geçirdiğim iki günün hikâyesini –omuzlarıma yüklediğiniz ve ağırlığı altında ezildiğim bu konuyu nasıl uzun uzun düşündüğümü, günlük hayatımın içinde ve dışında nasıl ele aldığımı anlatmayı teklif ediyorum. Herhalde az sonra anlatacaklarımın gerçek olmadıklarını söylememe gerek yoktur; Oxbridge bir uydurma, Fernham de öyle. “Ben” ise yalnızca gerçek olmayan biri için kullandığım bir genelleme. Dudaklarımdan yalanlar dökülecek ama içlerine bir parça gerçek de karışmış olabilir; bu gerçeği arayıp bulmak ve saklamaya değer bir yanının olup ol-

madığına karar vermek size kalmış. Eğer yoksa elbette tamamını çöpe atacak ve unutacaksınız.

Bendeniz (bana ister Mary Beton, Mary Seton, Mary Carmichael ya da başka bir isim verin, hiç önemli değil) bundan bir ya da iki hafta önce, havanın güzel olduğu bir ekim günü, bir nehir kıyısında oturmuş, düşüncelere dalmıştım. Sözünü ettiğim kadınlar ve kurgu boyunduruğu, her türlü önyargıyı ve tutkuyu alevlendiren bir konu hakkında sonuca varma gereksinimi, başımı öne eğdiriyordu. Sağımdaki ve solumdaki çalılıklar altın ve koyu kırmızı tonlarda ışıldıyorlardı; hatta sıcaktan kavrulmuş gibi bir halleri vardı. Kıyının az ötesinde, dalları omuzlara dökülen saçları andıran söğüt ağaçları hiç bitmeyen bir ağıt söylercesine ağlaşıyorlardı. Nehir gökyüzünden, köprüden ve kor gibi yanan ağaçtan seçtiği kesitleri yansıtıyordu ve kürek çeken bir üniversite öğrencisi kayığıyla aralarından süzöldükten sonra, yansımalar öğrenci oradan hiç geçmemiş gibi tekrar birleşiyorlardı. İnsan gece gündüz burada oturup düşüncelere dalabilirdi. Düşünce –bu kadar onurlu bir adı hak ediyor mu bilmem– oltasının ipini akıntıya bırakmıştı. İp dakikalarca salındı, yansımaların ve yosunların arasında oradan oraya savruldu, suya batıp çıktı, ta ki hafifçe gerilene kadar; hani oltanızın ucuna ansızın bir fikir takılır, sonra onu dikkatle dışarıya çeker ve yere serersiniz ya, işte öyle. Fakat o da ne? Çimenlerin üzerine serilen bu fikrim nasıl da küçük, nasıl da önemsiz görünüyordu; tıpkı iyi bir balıkçının daha çok semirsin ve bir gün pişirip yemeğe değsin diye suya geri bıraktığı türden bir balık gibiydi. Şimdi bu benzetmeyle başınızı ağrıtmayacağım; yine de dikkatlice ararsanız, onu az sonra söyleyeceklerimin içinde bulabilirsiniz.

Ancak bu fikir ne kadar küçük olursa olsun, yine de türünün gizemli özelliklerini taşıyordu; bir kez aklınıza girince birdenbire çok heyecan verici ve önemli oluyordu; ok gibi yerinden fırlayıp alçalırken, bir görünüp bir kaybolurken öyle bir fikir akınına ve kar-

gaşasına sebep oluyordu ki insan yerinde duramıyordu. Böylelikle kendimi bir çimenlikte hızla yürürken buldum. Önüme ansızın bir adam çıktı. Önce, belden aşağısı yırtmaçlı bir ceketle smokin gömleği giymiş bu tuhaf görünümlü adamın el-kol hareketleriyle beni hedeflediğini anlamadım. Yüzünden dehşet ve öfke okunuyordu. Mantıktan çok içgüdülerim yardımına koştu: O bir görevliydi; ben bir kadındım. Burası çimenlikti; yol az ötedeydi. Buraya sadece öğretim üyeleri ve öğrenciler ayak basabilirdi; benim yerim çakıl taşlı yoldu. Tüm bunlar bir anda aklıma geldi. Ben yola yönelince görevlinin kolları iki yana düştü, yüzü her zamanki ifadesini aldı ve çimler çakıl taşlarından daha rahat bir yürüyüş parkuru sunsa da çok büyük bir zarara uğramadım. Burası hangi üniversite olursa olsun, öğretim üyelerine ve öğrencilerine yöneltebileceğim tek suçlama, üç yüzyıldır durmadan üstünde yuvarlanılan çimlerini koruma pahasına küçük balığının saklanması neden olmalarıydı.

Bu araziye böylesine cüretkârca ve izinsiz girmeme sebep olan fikrin ne olduğunu artık hatırlayamıyordum. Sükûnetin gökyüzündeki ruhu bir bulut gibi yere indi; çünkü sükûnetin ruhu herhangi bir yerde barınacaksa, güzel bir ekim sabahında, Oxbridge'in sahalarından ve dörtgen avlularından daha iyi bir yer bulamazdı. O kadim binaların önünden geçerek fakültelerin arasında gezirken şimdiki zamanın hoyratlığı yumuşar gibi oldu; sanki bedenim hiçbir sesin ulaşamadığı olağanüstü bir cam dolapta kapalı kaldı ve gerçeklerle tüm bağlantısı kopan zihnim (çimenliğe tekrar izinsiz girmediğim sürece) o anla uyumlu olan düşünce her neyse onda karar kılma özgürlüğüne kavuştu. Şansa bakın ki yaz tatilinde Oxbridge'i yeniden ziyaret etmekle ilgili eski bir makaleden hatırladığım bölük pörçük kısımlar Charles Lamb'i aklıma getirdi –Aziz Charles, demiş Thackeray, Lamb'in bir mektubunu alnına götürerek. Gerçekten de bütün ölümler arasında (düşüncelerimi aklıma estiği gibi aktarıyorum) en kafa dengi olanlardan biri Lamb'dir. İn-

sanın ona, söylesenize, makalelerinizi nasıl yazdınız diye sorası gelir. Çünkü Lamb'ın makaleleri, hayal gücünün o deli fişek parıltısı ile yazının tam orta yerinde şimşek gibi çakan dâhiyane fikirlerinin metni hem defolu ve kusurlu kılması hem de şiirsellikle süslemesi sayesinde, Max Beerbohm'un o kusursuz yazılarından bile üstün, diye düşündüm. Lamb yüzyıl kadar önce Oxbridge'e gelmiş. Burada Milton'ın şiirlerinden birinin elyazmasını görünce, elbette bununla ilgili bir makale yazmış, başlığı aklımda değil. Bu şiir sanırım *Lycidas*'mış ve Lamb bu şiirdeki herhangi bir sözcüğün farklı olabileceğini düşünmenin bile kendisini ne kadar dehşete düşürdüğünü yazmış. Milton'ın o şiirdeki sözcükleri değiştirmesini, kutusal bir şeye karşı saygısızlık olarak algılamış. Bu beni *Lycidas*'tan aklımda kalanları anımsamaya, Milton'ın neleri değiştirmiş olabileceğini ve nedenlerini tahmin ederek eğlenmeye sevk etti. Derken Lamb'ın göz attığı elyazmasının ta kendisinin sadece birkaç yüz metre ötede olduğu aklıma geldi; başka bir deyişle Lamb'ın dörtgen avludaki ayak izlerini takip ederek, hazinenin saklandığı o ünlü kütüphaneye gitmek mümkündü. Dahası, bu planı hayatı geçirirken, Thackeray'nin *Esmond* elyazmasının da bu ünlü kütüphanede muhafaza edildiğini hatırladım. Eleştirmenler sıklıkla, *Esmond*'ın Thackeray'nin en kusursuz romanı olduğunu söylerler. Fakat hatırladığım kadarıyla on sekizinci yüzyılı taklit eden biçiminin yapmacıklığı okumayı sekteye uğratiyordu; tabii on sekizinci yüzyıl biçimi Thackeray'ye doğal geliyorsa o zaman başka; gerçi bu da elyazmasına bakıp, değişikliklerin biçimi mi yoksa anlamı mı gözettiğine dikkat ederek kanıtlanabilirdi. Ama bu sefer de biçimin ve anlamın ne olduğuna karar vermek gerekirdi ki bu mesele –derken bir de baktım ki kütüphanenin kapısına gelmişim. Kapıyı açmış olmalıyım çünkü beyaz kanatlarıyla değilse de uçuşan siyah cüppesiyle yolumu kesen bir koruyucu melek gibi ansızın karşıma dikilen, burnu havada, kır saçlı, nazik bir beyefendi alçak ses-

le üzüntüsünü dile getirerek, hanımların kütüphaneye sadece bir üniversite mensubu eşliğinde veya yanlarında bir referans mektubuyla girebileceklerini söyleyip, uzaklaşmamı işaret etti.

Ünlü bir kütüphane, bir kadının hakaretine uğramayı zerre kadar umursamaz. Saygıdeğer ve sakindir, tüm hazinelerini göğsünde saklar, huzur içinde uyur ve bana kalırsa sonsuza dek bu şekilde uyuyabilir. Öfkeyle merdivenleri inerken, ayak seslerim bir daha asla burada yankılanmayacak; bu konukseverliği bir daha asla talep etmeyeceğim, diye yemin ettim. Öğle yemeğine hâlâ bir saat vardı, peki ne yapacaktım? Çimenlikte mi dolaşacaktım? Nehir kıyısında mı oturacaktım? Şüphesiz güzel bir güz sabahıydı; kırmızı yapraklar uçuşarak yere dökülüyordu ve bunları yapmamda hiçbir sakınca yoktu. Ama kulağıma müzik sesi geldi. Bir dini tören ya da kutlama yapılıyordu. Şapelin kapısından içeri girdiğim sırada, org tüm görkemiyle içini döküyordu. Bu dingin ortamda, Hristiyanlığın hüznü bile kulağa hüznün gibi değil de onun anısı gibi geliyordu; kadim orgun iniltileri bile huzurla sarmalanmış gibiydi. İçeri girmeye hakkım olsa bile isteğim yoktu; bu sefer de zangoç beni durdurabilir, vaftiz belgemi veya dekanın referans mektubunu talep edebilirdi. Ancak bu görkemli binaların dışı da çoğunlukla içi kadar güzel oluyordu. Dahası, cemaattekilerin toplanmalarını, içeri girip tekrar dışarı çıkmalarını ve bir kovan ağzındaki arılar gibi şapelin kapısında oylanmalarını izlemek de yeterince eğlenceliydi. Birçoğu kep ve cüppe giymişti; bazıları omuzlarına kürk etoller almıştı; bir kısmı tekerlekli sandalyelerle getirilmişti; bir kısmı ise orta yaşı geçmedikleri halde kırıışmışlar ve o kadar eciş bücüş şekillere girmişlerdi ki insana akvaryumdaki kumların üstünde güçlölükle ilerleyen devasa yengeçleri ve kerevitleri hatırlatıyorlardı. Duvara yaslandığımda Üniversite gözüme hakikaten Strand kaldırımlarında hayatta kalmak zorunda bırakılırlarsa çok geçmeden soyları tükenecek olan nadir türlerin korunduğı bir sığınak gibi görün-

dü. Aklıma yaşlı dekanların ve öğretim üyelerinin eski hikâyeleri geldi fakat ben ıslık çalacak cesareti toplayana kadar –yaşlı Profesör falancanın ıslık sesi duyunca derhal var gücüyle koşmaya başladığı söylenirdi– bu saygıdeğer topluluk içeri girdi. Bana da şapelin dışını izlemek kaldı. Bildiğiniz gibi, şapelin yüksek kubbeleri ve kuleleri, daima denizde yol alan fakat bir türlü hedefe varmayan, gece ışıklandırılan ve uzaktaki tepelerin ardından, kilometrelerce öteden seçilen bir yelkenli gemi gibi görülebilir. Herhalde pürüzsüz çimenlere, devasa binalara ve şapele ev sahipliği yapan bu dörtgen avlu da bir zamanlar otların salındığı ve domuzların eşindiği bir bataklıkta. Arabalara koşulmuş atlar ve öküzler, uzak ülkelerden gelen vagonlarla duvar taşlarını çekmiş olmalıydı; halihazırda gölgesinde durduğum gri taşlar ise büyük bir emekle üst üste dizilmişti. Sonra boyacılar pencerelere takılacak olan camları getirmişler ve duvar ustaları da yüzyıllar boyunca sıva macunu, çimento, kürek ve malayla şuradaki çatıyı onarmışlardı. Birisi, akşamları hoşça vakit geçirsinler diye her cumartesi yıpranmış avuçlarına deriden yapılmış bir keseden altın ve gümüş paralar dökmüş olmalıydı. Taşların temini, ustaların hizalama, hendek kazma, çukur açma ve su boşaltma gibi işleri yapmalarını sağlamak için bu avluya sürekli altın ve gümüş akıtılmış olmalı, diye düşündüm. Fakat o zamanlar inanç çağıydı; bu taşları sağlam bir temele oturtmak için cömertçe para saçılmıştı ve taşlar yükseldikçe, burada ilahiler söylensin, âlimler yetişsin diye kralların, kraliçelerin ve ünlü asilzadelerin hazinelerinden daha da çok para akıtılmıştı. Topraklar bağışlanmış, yüzde onluk vergiler ödenmişti. İnanç çağı sona erip de akıl çağı geldiğinde altın ve gümüş akışı aynı şekilde devam etmiş, araştırma fonları kurulmuş, kürsüler açılmıştı; yalnızca altın ve gümüş artık kralın hazinesinden değil, tüccarların ve fabrikatörlerin kasalarından, sanayiden bir servet kazanan ve vasiyetlerinde bu servetin hatırı sayılır bir kısmını meslek edindikleri üni-

versiteye daha fazla pozisyon, daha fazla kürsü ve daha fazla araştırma fonu kazandırmak için bağışlayan adamların cüzdanlarından akıp gitmişti. Böylece yüzyıllar öncesinde otların rüzgârda sallandığı ve domuzların eşindiği yerlerde kütüphaneler, laboratuvarlar, gözlemevleri, pahalı ve hassas aletlerin artık cam raflarda sergilenen göz alıcı düzenekleri boy göstermişti. Avlunun etrafında dolaştığım sırada, altın ve gümüşle atılan temeller elbette oldukça derinlerde görünüyordu; zemin yabancı otları tamamen örtmüştü. Kafalarında tepsiler taşıyan adamlar, merdivenler arasında vızır vızır mekik dokuyorlardı. Pencere kenarlarında süslü püslü çiçekler açmıştı. İç taraftaki odalardan bangır bangır gramofon sesleri yükseliyordu. Düşünmemek elde değildi ancak ne düşünecek olursam olayım sekteye uğruyordu. Derken saat çaldı. Öğle yemeğine gitme vakti gelmişti.

Ne tuhaftır ki romancılar bizi öğle yemeği davetlerinin esprili bir söz veya bilgece bir hareket yüzünden hatırlanmaya değer olduğuna inandırma eğilimindedirler. Fakat ne yendiğinden nadiren söz ederler. Sofradaki çorbaya, somona ve ördeğe değinmek romancının adetlerindendir; sanki çorbanın, somonun ve ördeğin hiçbir önemi yokmuş, sanki kimse asla bir puro ya da bir kadeh şarap içmezmiş gibi. Oysa ben bu geleneğe karşı gelme cüretinde bulunarak, size öğle yemeğinin derin bir tabakta servis edilen bir dilbalığıyla başladığını, üniversite aşçısının balığın üstüne bembeyaz bir krema sürdüğünü, ancak kremanın dişi bir geyiğin böğründeikleri andıran tek tük kahverengi benekler barındırdığını söyleyeceğim. Ardından keklikler geldi fakat bu size bir tabağa dizilmiş birkaç tüysüz, kahverengi kuşu düşündürdüyse yanılıyorsunuz. Bol miktarda ve çeşit çeşit keklik, sırasıyla keskin ve tatlı soslar ve salatalar eşliğinde geldi; patatesler madeni paralar kadar ince fakat o kadar sert değildi; Brüksel lahanaları ise gül goncaları kadar katmanlı, ancak daha dolgundu. Fırınlanmış keklik ve eşlik-

çileri biter bitmez, sessizce servis yapan adam –hatta belki de göze batmamaya çalışan görevlinin ta kendisi– önümüze peçetelere sarılmış, kıvrımlarının arasından şekerli süslemeler fışkıran bir tatlı koydu. Bunu puding olarak adlandırıp, pirince ve nişastaya indirgemek hakaret olurdu. Bu arada sararan ve kızaran şarap kadehleri boşalmış, yeniden doldurulmuştu. Ve böylece, dudaklarımızda bir görünüp bir kaybolan, deha dediğimiz o keskin ve küçük ışık de-ğil de ondan çok daha derin, incelikli ve gizli bir ışıltı –akılcı et-kileşimin o zengin ve sarı alevi, ruhun makamı olan omurgamızı yarıya kadar, kademeli olarak aydınlattı. Acele etmeye gerek yoktu. Parıldamaya gerek yoktu. Kendimizden başka biri gibi davranmaya gerek yoktu. Hepimiz cennete gidecektik ve Vandyck de bize eşlik edecekti; başka bir deyişle insan iyi bir sigara yakıp da pencere ke-narındaki koltuğun minderlerine gömüldüğünde hayat o kadar gü-zel, ödülleri o kadar tatlı geliyordu ki şu kin veya bu keder ne kadar önemsiz, dostluk ve akranlarla geçirilen vakit ne kadar değerliydi.

Eğer şans eseri yakınlarda bir kül tablası olsaydı da yokluğunda külü pencereden dışarıya silkelemeseydim, her şey biraz daha fark-lı gelişseydi, herhalde kuyruksuz bir kedi görmezdim. Bu beklen-medik ve sakat bırakılmış hayvanın usulca dörtgen avludan geçti-gini görünce, bilinçaltı kavrayışımın hoş bir rastlantı yoluyla de-ğiş-mesi üzerine bir tür aydınlanma yaşadım. Sanki birisi ortama bir gölge düşürmüştü. Belki de kusursuz Alman şarabı etkisini yitiri-yordu. O Manks kedisinin de evreni sorgularcasına çimenliğin or-tasında durmasını izlerken, kesinlikle bir eksiklik, bir farklılık var-mış gibi hissettim. Konuşmaları dinlerken kendime, acaba ne ek-sik, ne farklı diye sordum. Ve bu soruyu cevaplamak için kendi-mi bu salonun dışında, geçmişte, hatta savaşın öncesinde hayal et-mem ve gözümün önüne başka bir öğle yemeği daveti getirmem ge-rekti; bu salondan çok da uzakta değildi, ancak farklıydı. Her şey farklıydı. Bu arada bazıları kadın, bazıları erkek olan çok sayıda-

ki genç davetlinin kendi aralarındaki sohbet akarcasına, tatlılıkla, özgürce, keyifle devam ediyordu. Burada süregelen sohbeti diğerinin geri planına alıp ikisini karşılaştırdığında, birinin ötekini türevi, yasal varisi olduğundan hiç kuşku kalmadı. Hiçbir şey değişmemişti, hiçbir şey farklı değildi; benim sadece söylenenlere değil de gerisindeki mırıltılara veya akışa kulak kesilmem dışında. Evet, işte buydu –değişiklik buradaydı. Savaştan önce, buna benzer bir öğle yemeği davetinde insanlar birebir aynı şeyleri anlatırlardı ancak bunlar kulağa farklı gelirdi çünkü o günlerde konuşulanlara eşlik eden bir mırıltı vardı; anlaşılır değildi fakat ezgili oluşu ve heyecan uyandırması, sözcüklerin değerini değiştiriyordu. Acaba insan bu mırıltıyı sözcüklere dökebilir miydi? Belki de şairlerin yardımıyla dökebilirdi. Yanımda duran kitabı açtım ve sayfaları gelişigüzel çevirirken karşıma Tennyson çıktı. Şiirinde şöyle diyordu:

Şahane bir gözyaşı aktı,
Kapıdaki çarkıfelek çiçeğinden.
İşte geliyor güvercinim, sevgilim;
İşte geliyor hayatım, yazgım;
Haykırıyor kırmızı gül, “Yaklaştı, yaklaştı”;
Ve ağlıyor beyaz gül, “Geç kaldı”;
Dinliyor hezaren çiçeği, “Duyuyorum, duyuyorum”;
Ve fısıldıyor zambak, “Bekliyorum.”

Erkekler savaş öncesindeki öğle yemeği davetlerinde bunları mı mırıltıdanıyorlardı? Peki ya kadınlar?

Kalbim şakıyan bir kuş gibi,
Su verilmiş bir fidanda yuvalanan;
Kalbim bir elma ağacı gibi,
Meyve dolu dalları eğilen;

Kalbim bir gökkuşağı midyesi gibi,
Durgun bir denizde gezinen;
Kalbim tüm bunlardan daha mutlu,
Çünkü aşkım geldi bana.

Kadınlar savaş öncesindeki öğle yemeği davetlerinde bunları mı mırıldanıyorlardı?

İnsanların savaş öncesindeki öğle yemeği davetlerinde alçak sesle bile olsa böyle şeyler mırıldandıklarını düşünmek o kadar komik geldi ki kahkahalarla gülmeye başladım. Kahkahalarımın sebebini, çimenliğin ortasında duran ve biraz gülünç görünen o zavallı, kuyruksuz Manks kedisini işaret ederek açıklamak zorunda kaldım. Acaba kedi gerçekten böyle mi doğmuştu, yoksa kuyruğunu bir kazada mı kaybetmişti? Kuyruksuz kedi, Man Adası'na özgü olduğu söylense bile düşünüldüğünden daha nadirdir. Acayip bir hayvandır; güzelden ziyade ilginçtir. Bir kuyruğun bu kadar fark yaratması ne tuhaf –bir öğle yemeği davetinin sona erip de insanların paltolarını ve şapkalarını aradıkları sırada söylenecek türde bir şey işte.

Neyse ki bu davet ev sahibinin konukseverliği sayesinde akşamüstünün geç saatlerine kadar devam etmişti. Güzel ekim gününü sona ermek üzereydi ve geçmekte olduğum bulvardaki ağaçların yaprakları dökülüyordu. Kapılar ardından birer birer, usulca ve kesin olarak kapanıyordu. Sayısız görevli, iyice yağlanmış kilitlere sayısız anahtar sokuyordu; hazine dairesi başka bir gece için daha güvenlik altına alınıyordu. Bulvardan sonra çıkılan yol –adını unuttum– eğer sağa dönerseniz, Fernham'e bağlanıyordu. Ama bolca vakit vardı. Akşam yemeği yedi buçuktan önce yenmiyordu. Hatta böyle bir öğle yemeği davetinden sonra, insan akşam yemeği yemese de olurdu. Kısacık bir dizinin zihni böyle çalıştırması ve bacaklarımızı ritme uydurarak yürütmesi ne tuhaf. O sözler,

Şahane bir gözyaşı aktı,
Kapıdaki çarkıfelek çiçeğinden.
Geliyor güvercinim, sevgilim

Headingley'ye doğru yürürken damarlarımda çağlıyordu. Sonra diğer dizeye geçerek, nehrin su bendine çarparak çalkalandığı yerde şiiri okudum:

Kalbim şakıyan bir kuş gibi,
Su verilmiş bir fidanda yuvalanan;
Kalbim bir elma ağacı gibi...

Ne şairlermiş, diye haykırdım güneş batarken yaptıkları gibi, ne şairlermiş!

Galiba bir çeşit kıskançlığa kapıldım çünkü bu tür kıyaslamalar çağımızda aptalca ve saçma bulunsa da, günümüzde Tennyson ve Christina Rossetti'nin büyüklüğüne denk iki usta şair saymanın gerçekten mümkün olup olmadığını merak ettim. Köpüren sulara bakarak, belli ki böylesi bir kıyaslama imkânsız, diye düşündüm. Bu şiirlerin bizi böyle bir teslimiyete, böyle bir coşkuya sevk edecek kadar heyecanlandırmasının esas nedeni, eskiden (belki de savaş öncesindeki öğle yemeği davetlerinde) sahip olduğumuz bir hissi onurlandırmasıdır; böylece kolaylıkla, samimiyetle, hissimizi frenleme veya bugünkü hislerimizle kıyaslama zahmetine girmeden karşılık verebiliriz. Fakat günümüzün şairleri içinde bulunduğumuz anda oluşan ve bağrımızdan kopan bir hissi dile getirirler. İnsan önce o hissi fark edemez; her nedense çoğunlukla ondan korkar; onu ilgiyle izler ve kıskanarak, kuşku lanarak, tanıdık olan o eski hisle kıyaslar. Modern şiirin güçlüğü buradan kaynaklanır ve insan bu güçlük yüzünden herhangi bir modern şairin birbirini izleyen iki dizesini hatırlayamaz. Bu se-

“Entelektüel özgürlük maddiyata bağlıdır. Şiir ise entelektüel özgürlüğe bağlıdır. Ve kadınlar hep yoksul olmuşlardır; yalnızca son iki yüzyıldır değil, ezelden beridir.”

Edebiyat sadece yetenekle değil; zamanla, alanla ve ekonomik güvenceyle de ilgilidir. *Kendine Ait Bir Oda*, tüm bu olanaklardan mahrum bırakılmış kadınların sesi, tarihi ve geleceğe dönük çağrısıdır. Virginia Woolf, çarpıcı bir gözlem ve zarif bir üslupla kadının yok sayılan yaratıcı gücünü gün yüzüne çıkarıyor.

QR kodu okunabilir		Ölçüye edilen KDV'siz satış fiyatı
		₺130

Sertifika no: 44779	ISBN 978-625-5941-96-1	 Doğan Kitap
	 9 786255 941961	